

Федорчук О.М.
к.е.н., доцент кафедри історії і права ДВНЗ «Херсонський ДАУ»
Петько В.М.
ст. викл. кафедри історії і права ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Анотація

Здійснено аналіз питань пов'язаних з забезпеченням фінансової безпеки країни та її регіонів в умовах євро інтеграційних процесів. Наголошено про необхідність проведення подальших реформ та створення власної системи економічної безпеки.

Аннотация

Осуществлен анализ вопросов связанных с обеспечением финансовой безопасности страны в условиях евроинтеграционных процессов. Акцентируется внимание на необходимости проведения дальнейших реформ и создания собственной системы экономической безопасности.

Summary

The analysis of issues related to the financial security of the country in the european integration processes. attention is drawn to the need for further reforms and the creation of its own system of economical security.

Інтеграція економіки України до світової економічної системи загострює питання економічної безпеки, без гарантування якої країна не може бути повноправним учасником світогосподарських зв'язків, посісти належне місце в міжнародному поділі праці та мати належну систему захисту і протидії глобальним викликам її економічній безпеці зокрема та національній безпеці взагалі. Під час інтеграції держави в систему загальноєвропейських зв'язків перед нею постає проблема суперечності між необхідністю, з одного боку, інтегруватись у світову економіку, а з другого – забезпечити гармонійний розвиток національної економіки, захист національних економічних інтересів, внутрішнього ринку і вітчизняного виробника. Європейська інтеграція надає нові можливості для України та її регіонів. Разом з тим, інтеграція України у європейський економічний простір може завдати істотних негативних соціально-економічних наслідків для тих регіонів, які не виробили власної стратегії конкурентоспроможності та формування належної системи безпеки. Важливість питань аналізу економічної безпеки держави та регіону взагалі, її фінансової складової зокрема, пов'язані з рядом факторів економічного, політичного та соціального характеру, які несуть загрозу групі економічних та соціальних інтересів держави.

Економічна безпека держави - багатопланове поняття, яке визначається конкретними показниками її функціонування, головними з яких є розмір внутрішнього та зовнішнього боргу; рівень інфляції; стійкість національної

валюти; сальдо платіжного балансу, рівень бюджетних надходжень та інші. Вона досягається шляхом проведення виваженої фінансової політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, інформаційній і, власне, фінансовій сферах.

На думку вітчизняних аналітиків, наслідки процесу розширення ЄС для України визначаються, з одного боку, внутрішніми інституційними та структурними перетвореннями в Євросоюзі в його розширеному вигляді, стратегією зовнішніх відносин ЄС на східних напрямках, а з іншого - здатністю України до ефективних інституційних і структурних перетворень всередині країни.

До числа таких перетворень слід віднести результативну економічну регіональну політику. Одним з найважливіших інструментів регіональної політики є стимулювання розвитку регіонів за рахунок створення відповідних інститутів, що забезпечують цей розвиток.

В умовах євроінтеграції ключовими завданнями забезпечення економічної безпеки України є: зміцнення фінансового потенціалу держави, забезпечення збалансованого розвитку бюджетної системи, надійної захищеності національної валюти та фінансового ринку, здійснення виваженої політики внутрішніх та зовнішніх запозичень держави, максимальне поліпшення інвестиційного клімату, вдосконалення та стабілізація податкової системи.

Процес реформування національної економічної системи, якій притаманні нестабільність та циклічність, вимагає узгодження та уніфікації категоріального апарату, виявлення сутнісних характеристик поняття „економічна безпека”, визначення факторів, що створюють загрози економічній безпеці держави, уточнення та моніторингу індикаторів, що характеризують її рівень безпеки і розробки ефективної системи заходів для захисту національних економіко - фінансових інтересів.

Забезпечення економічної безпеки держави та регіону - це діяльність держави та суспільства з впровадження системи заходів, спрямованих на досягнення оптимального стану фінансової системи, забезпечення національних фінансових інтересів. Це вимагає визначення та постійного моніторингу основних внутрішніх і зовнішніх негативних факторів (загроз), які впливають на забезпечення національних інтересів у фінансовій сфері.

Вважаємо, що основними загрозами в сфері забезпечення існування механізму забезпечення економічної безпеки України є: недостатність ресурсів в т.ч. фінансових у суб'єктів господарювання для забезпечення відтворювального процесу та інвестиційної діяльності; недосконалість і незавершеність законодавства у фінансовій сфері, що призводить до послаблення її регулюючих функцій, криміналізації економічних відносин, зниження внутрішніх соціально-економічних стимулів економічного росту, нездатності ефективно обслуговувати грошові потоки глобальної економіки; слабкість грошово-кредитної системи, яка проявляється в недостатності обігових коштів, низькому рівні платіжної дисципліни, значних обсягах внутрішньої заборгованості; низький рівень соціально-трудова відносин,

соціальної спрямованості економіки, платоспроможності населення, штучне заниження вартості робочої сили, яке не стимулює процес нагромадження та якісне відтворення людського капіталу; незбалансованість структури зовнішньої торгівлі, значний обсяг зовнішнього боргу, зростання впливу транснаціонального капіталу на вітчизняну економіку, відсутність інфраструктури з обслуговування та дієвих механізмів регулювання грошових потоків глобальної економіки, які були б включені до європейської та міжнародної систем безпеки.

Вважаємо, що головним у контексті економічної безпеки в разі інтеграції України до ЄС постає питання максимізації потенційних переваг участі в багатосторонній торговельній системі. Основними пріоритетами зовнішньоекономічної безпеки України в умовах євроінтеграції на першій стадії інтеграції – створенні зони вільної торгівлі з ЄС є: коригування моделі інтеграції української економіки до ЄС через пріоритетний розвиток внутрішнього ринку, проведення політики зменшення частки експорту у ВВП за збереження значної ролі зовнішньої торгівлі у процесі відтворення; застосування ефективної імпоротної політики з використанням процедур, прийнятих у рамках СОТ, які не суперечать чесній конкуренції та зростанню конкурентоспроможності національного капіталу; погодження в рамках переговорів з Єврокомісією щодо створення зони вільної торгівлі положень про вільне функціонування ринкових інститутів, стабільних та недискримінаційних правових рамок для суб'єктів господарювання обох сторін, гарантування правових норм у торговельно-економічній сфері, чітко визначених прав власності, застосування відповідних нормативів походження товарів та інших правил, які діють у рамках аналогічних угод; підтримання високотехнологічного експорту через сприяння просуванню української продукції на зовнішній ринок, спрощення та пришвидшення процедури експортного контролю; створення системи моніторингу стану зовнішньоекономічної безпеки України з можливим застосуванням методики, запропонованої в цьому дослідженні.

Таким чином, створення повноцінного механізму забезпечення економічної безпеки держави в цілому та регіону зокрема, повинна передбачати перш за все вирішення широкого кола проблем, що стосуються формулювання критеріїв та принципів забезпечення фінансової безпеки, визначення пріоритетних національних інтересів у фінансовій сфері, здійснення постійного відстеження факторів, які викликають загрозу фінансовій безпеці країни, а також вживання заходів щодо їх попередження та подолання. Більше того, для створення механізму забезпечення фінансової безпеки необхідно провести реформування цілого комплексу правових, структурно-організаційних, процедурних, кадрових, технологічних та ресурсних питань тощо.